

Var är kulturpolitiken för den nyskapande musiken?

Bidrag från Stefan Östersjö, Ivo Nilsson & Jonas Larsson
2008-12-08

Sverige saknar idag en kulturpolitik för den nyskapande musiken. Trots en stadig produktion av utredningar har inga åtgärder vidtagits för att göra upp med de strukturproblem som med åren vuxit sig allt större, menar företrädarna för tre svenska ensembler för ny konstmusik i en debattartikel.

Vart är den borgerliga fyrklövers musikpolitik på väg? Hur ska man förstå den bakomliggande analysen till de aviserade neddragningarna av Rikskonserter anslag? Regeringen baserar sin argumentation för en förändring av Rikskonserterns uppdrag på att musikkivet förändrats mot starkare regionala strukturer. Hur stämmer detta med den nya konstmusikens perspektiv, de fritt verksamma ensemblernas, musikernas, tonsättarnas och de fria arrangörernas verksamheter? Vi vill hävda att analysen brister när det gäller detta område: å ena sidan ligger ansvaret för den nya musiken på det fria musikkivet men detta motsvaras inte av ett ökat regionalt ansvarstagande, eller för den delen ett medvetet statligt eller institutionellt stöd.

Sverige saknar idag en kulturpolitik för den nyskapande musiken. Trots en stadig produktion av utredningar — många av dem högst relevanta och välskrivna — har inga åtgärder vidtagits för att göra upp med de strukturproblem som med åren vuxit sig allt större. Det fria musikkivet spelar en allt viktigare roll för konststartens förnyelse och står även för en allt större del av den totala mängden produktioner. Trots detta har såväl institutioners som bidragsgivande myndigheters strategi förblivit densamma: armlängds avstånd och små strilar av allmosor som på inget vis kan brukas för att bygga upp en professionell verksamhet i ordets rätta bemärkelse. Redan Staffan Albinssons utredning ”Framtidig Ensemble” (2001) påtalade den slående olikheten i omfattningen av det offentliga stödet till fritt verksamma ensembler för nutida konstmusik i Sverige jämfört med våra europeiska grannländer. Grovt räknat ligger de svenska ensemblernas samlade stöd på från en tionde och mindre av vad motsvarande ensembler kan räkna med av offentliga medel. Vi står undrande inför det faktum att våra nordiska grannländer, med betydligt mindre befolkning och skatteunderlag, förmår satsa så mycket större resurser på sina ensembler och festivaler. I motsats till en svensk teater- eller dansgrupp kan en fritt verksam ensemble inom musikområdet inte kontraktsanställa sina musiker, anställa en producent eller hyra en egen lokal. Sedan Albinssons utredning har dessutom de flesta festivaler inom området lagts, i de flesta fall på grund av bristande ekonomiska förutsättningar, nu senast Stockholm New Music. Den samlade infrastrukturen inom vilken de fria grupperna kan verka utgörs idag av de ideellt verksamma kammarmusikarrangörerna i landet. Kort sagt saknas idag förutsättningar att bedriva verksamhet i professionella former.

I årets budgetproposition pekade Kulturdepartementet särskilt på behovet att stärka musikområdet inom satsningen på den fria scenkonsten. Detta är glädjande men kan endast utgöra ett första steg mot en grundlig översyn av de strukturproblem som idag hotar ett levande kulturarv och dessutom tvingar professionella musiker att sträva efter att föra dessa traditioner framåt under ideella former. Det är vår förhoppning att utspelet med en neddragning av Rikskonserterns anslag med 10 miljoner från 2009 inte är ett tecken på ett godtyckligt flyttande av medel mot mer opportuna adressater: vad musikkivets institutioner behöver är inte minskade medel utan en reviderad administrativ struktur, omformulerade uppdrag, omfördelning av medel och mer utvecklad dialog med det fria musikkivet. Det är svårt att se varför departementet inte inväntar kulturutredningens förslag när det gäller Rikskonserterns framtida utformning och uppdrag. Men man kan naturligtvis se denna neddragning som en fingervisning om att en genomgripande reform är i annalkande. Från den nationella sammanslutningen Horisont finns ett konstruktivt förslag för hur ett reformerat Rikskonserter skulle kunna spela en viktig roll i framtidens musikkiv, men en sådan omstöpning kräver också en omprioritering av stödet till fritt verksamma ensembler, musiker och arrangörer. På det viset skulle vi inte bara få en musikpolitik värd namnet, vi skulle också få en dynamik mellan institutioner och fritt verksamma musiker på lika villkor.

Stefan Östersjö,
konstnärlig ledare för Ensemble Ars Nova, Malmö

Ivo Nilsson,
ordförande i KammarensembleN, Stockholm

Jonas Larsson,
ordförande i kammarensemblen Gageego, Göteborg